

HRVATSKI glasnik

Godina XXII, broj 18

3. svibnja 2012.

cijena 200 Ft

Od 1. srpnja 2012. godine pečuški Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža” u uzdržavanju Hrvatske državne samouprave

Komentar

Još jedna ustanova

Bez očuvanja svoga materinskog jezika ubrzano se gubi i nacionalna svijest. Jezik nas poistovjećuje i kao osobe i kao pripadnike određene nacionalne zajednice. Jedan od ključnih uvjeta glede očuvanja materinskoga jezika i u našoj su zajednici odgoj i obrazovanje na narodnosnom jeziku. Hrvatska zajednica obrazovanja na svome jeziku ostvaruje u svim stupnjevima obrazovanja od predškolske dobi do visokog obrazovanja. Nažalost, broj osnovnih škola iz godine u godinu se smanjuje, najčešće zbog opadanja nataliteta, ali i zbog nedostatka materijalnih sredstava za održavanje ustanove. Za naselja u kojima žive narodnosti golem je gubitak ukidanje škole, osjetno opadaju sadržaji, programi na narodnosnome jeziku, mladi naraštaji znatno su slabije u dodiru sa svojom mjesnom hrvatskom zajednicom, stoga se kod njih slabije razvija osjećaj pripadanja. Odgoj i obrazovanje pridonose izgradnji osobne, kulturne i nacionalne samobitnosti pojedinca. Odgoj i obrazovanje u Mađarskoj pred velikim je promjenama, od nove su godine stupili na snagu nove uredbe, a od 2013. g. odgojno-obrazovne ustanove prijeći će u državne ruke. Detaljne informacije o tome još ne znaju ni mađarske ni narodnosne ustanove, pa mnoga pitanja, problemi još su otvoreni. Koliko će to biti korisno za narodnosne ustanove, vidljivo će biti tek poslije, no nikako se ne smije zaboraviti da narodnosti po zakonu imaju pravo na odgoj i obrazovanje na svome jeziku, a novi zakon o manjinama naglašenije govori o kulturnoj autonomiji te olakšava i tijek preuzimanja ustanova u svoje ruke, predajući time i odgovornost u ruke narodnosti. To je drugo pitanje jesu li i uvjeti odgovarajući za preuzimanje ustanova. Naša se zajednica nije bojala tog zadatka, kada je bilo potrebno, preuzela je u svoje ruke santovački vrtić, školu i učenički dom, a sada na putu izgradnje kulturne autonomije broj ustanova hrvatske zajednice povećava se sa šest na sedam, i to s Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom Miroslava Krležu u Pečuhu. Preuzimanjem jedne srednjoškolske odgojno-obrazovne ustanove, koja je jedna od temeljnih ustanova u prosvjećivanju i odgajanju budućih hrvatskih kadrova u Mađarskoj, odnosno osviještenih Hrvata, preuzima se i velika odgovornost glede budućnosti naše zajednice. Ne sumnjam da je krovna organizacija načisto s obvezama i odgovornošću preuzimanja škole, mislim da u protivnome to ne bi ni učinila. Vjerujem da je odluku donijela upravo zbog toga što želi sama skrbiti o boljitku i razvoju hrvatske zajednice, kako bi u ključnim pitanjima mogla odlučiti sama, uzimajući u obzir interes zajednice. Taj je događaj još jedan povijesni trenutak u životu Hrvata u Mađarskoj i nadamo se da će ih biti još, jer izgradnja kulturne autonomije u prvome se redu zasniva na razvijanju odgoja i obrazovanja od dječjih vrtića do fakulteta, a u tom pogledu nije nam svejedno hoće li u državnom sustavu doći do zatvaranja naših škola ili do drastičnog smanjenja broja studenata na našim hrvatskim katedrama.

Bernadeta Blažetin

„Glasnikov tjedan“

Čije je književnosti (nacionalne) književnik Meša Selimović? Hrvatske zasigurno nije, ne pripada ni hrvatskom jeziku, ni hrvatskoj književnosti, ni hrvatskome kulturološkom krugu. Tim je očiti je kada čitamo njegove misli (i ime) na pozivnicama za opraštanja u dvojezičnim školama, Hrvatskim gimnazijama u Mađarskoj, takve su tek dvije, „Miroslav Krleža“ u Pečuhu i budimpeštanski HOŠIG, citiramo ih kao moto ispraćanja mladih ljudi u život. Bilo je to, ako me pamćenje dobro služi, na pozivnici prilikom opraštanja maturanata prije tri godine u

ljem slučaju književnika po opredjeljenju Jugoslavena, iako se danas o Meši spore bošnjačka i srpska književnost. Rođen je u muslimanskoj kući od majke Paše, rođene Šabanović i oca Alije Selimovića 1910. godine. Podrijetlo određuje i njegovu sudbinu, život, i književno te nacionalno opredjeljenje puno proturječnosti.

Već dvadesetak godina od raspada bivše Jugoslavije spore se nacionalne književnosti, bosanskohercegovačka (bošnjačka), srpska, crnogorska oko prisvajanja književnika koji su stvarali na tim prostorima nakon svjetskih ratova. Svojata se književna ostavština fratra Ive Andrića, nastoji se sasvim nijekati njegov hrvatski književnopovijesni korpus, najnoviji biser, isusovac Ruđer Bošković se diže u rang srpskoga znanstvenika.

Čitam iz pera Mile Stojića bosanskohercegovačkog pjesnika, esejiste i novinara: „Mešino ime postalo je nekom vrstom paradigme Beogradu po-

„Nije čovjek ono što misli, nego što čini“.
Dobro je kazao Meša. Što čini??? Mislim kako u nastavnom planu i programu hrvatskoga jezika i književnosti za „hrvatske“ gimnazije u Mađarskoj nema Meše Selimovića, ali se možda i varam!???

Malo čudna, da ne kažem „tragikomična“ situacija za dvojezične „hrvatske“ gimnazije, (i ni najmanje poučna). Bar iz moga kuta gledanja. Možda ne mislite tako???

željnoga bosanskog muslimana, „poštenog Srbina muhamedanskoga verozakona“, tako da je u ratu protiv Bosne i Hercegovine, nedavno okončanom, jedna četnička postrojba nosila njegovo ime. Njegova literarna tema i opsesija – čovjek i vlast – proizišla je iz njegove vlastite biografije i sudbine. Selimović je cijeli život proveo u opasnoj blizini politike, koja ga neće ostaviti na miru čak ni poslije njegove zemaljske smrti. (...) Premda je cijelim svojim bićem, i literaturom, bio uronjen u muslimansku kulturnu baštinu, Selimović novu naciju, naime nakon sloma Rankovića počinje se redefinirati bosanskohercegovačko nacionalno pitanje, tada u politički život ulazi jedan novi politički pojam – nacija Muslimani, nije prihvaćao. Tada značajni intelektualci muslimanske provenijencije nisu mogli ili nisu htjeli prihvatiti osnivanje nove nacije, pa je nastavljeno javno „opredjeljivanje“. Pjesnik Mak Dizdar i sociolog Esad Čimić su se bili opredjelili kao Hrvati, a književnici Husein Tahmišić i Meša Selimović kao Srbi – piše Stojić.

željnoga bosanskog muslimana, „poštenog Srbina muhamedanskoga verozakona“, tako da je u ratu protiv Bosne i Hercegovine, nedavno okončanom, jedna četnička postrojba nosila njegovo ime. Njegova literarna tema i opsesija – čovjek i vlast – proizišla je iz njegove vlastite biografije i sudbine. Selimović je cijeli život proveo u opasnoj blizini politike, koja ga neće ostaviti na miru čak ni poslije njegove zemaljske smrti. (...) Premda je cijelim svojim bićem, i literaturom, bio uronjen u muslimansku kulturnu baštinu, Selimović novu naciju, naime nakon sloma Rankovića počinje se redefinirati bosanskohercegovačko nacionalno pitanje, tada u politički život ulazi jedan novi politički pojam – nacija Muslimani, nije prihvaćao. Tada značajni intelektualci muslimanske provenijencije nisu mogli ili nisu htjeli prihvatiti osnivanje nove nacije, pa je nastavljeno javno „opredjeljivanje“. Pjesnik Mak Dizdar i sociolog Esad Čimić su se bili opredjelili kao Hrvati, a književnici Husein Tahmišić i Meša Selimović kao Srbi – piše Stojić.

Branka Pavić Blažetin

Aktualno

Još jedan povijesni korak u razvoju školstva Hrvata u Mađarskoj

Budućnost je u našim rukama

Ugovor o primopredaji Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krležę između Grada Pečuha i HDS-a, 24. travnja 2012, potpisali su Zsolt Páva, pečuški gradonačelnik, i Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave

Godine 1952. otvara se u Pečuhu Hrvatska škola (Državna južnoslavenska osnovna škola) s hrvatskim nastavnim jezikom. Već su isusovci 1722. godine u Pečuhu otvorili Hrvatsku (illyrsku) pučku školu u tadašnjoj Croaten Gasse pod brojem 16. i 18. U Pečuhu je 1946. pokrenuta i prva Hrvatsko-srpska gimnazija (točnije pedagoška gimnazija) koja je ubrzo ukinuta i iz političkih razloga, 13 rujna 1950. premještena u Budimpeštu.

Od 1992. godine škola u Pečuhu napokon dobiva svoje pravo ime, Hrvatska osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslav Krleža“, a od 2000. do danas zove se Hrvatski vrtić, osnovna škola, gimnazija i učenički dom „Miroslava Krležę“ koji od 1. srpnja 2012. godine, temeljem potpisanog ugovora o primopredaji između Grada Pečuha i HDS-a, potpisanog 24. travnja 2012, prelazi u nadležnost Hrvatske državne samouprave, vrhovnog

političkog tijela Hrvata u Mađarskoj. Šezdeset godina od pokretanja, šezdeset godina neprekidnog djelovanja, u kojima je bez obzira na pridjeve (južnoslavenski, hrvatsko-srpski) bila hrvatska škola u Pečuhu, jer pohađali su je i pohađaju djeca Hrvata iz Mađarske.

U zadnjih deset godina udvostručio se broj polaznika. Hrvatska državna samouprava od 1. srpnja uzdržavatelj je ustanove koju pohađa 450 djece, s 68 djelatnika, sa zgradom vrtića u središtu grada, u Ulici Nagy Lajos, te školskim centrom s učeničkim domom u Ulici Szigeti 97. Pomnože li se ove brojke s obiteljima, imamo, kako kaže ravnatelj škole Gabor Győrvári, „masu“ ljudi, povezanu s hrvatskom školom i Hrvatima u Mađarskoj. To je velik zadatak, ali i zadnja prilika da osnažimo sve što je hrvatsko. Naša je golema odgovornost raditi na tome.

BUDIMPEŠTA – U okviru Novog Széchenyieva plana objelodanjen je natječaj s naslovom U interesu usavršavanja kulturnih djelatnika i razvijanja usluga (TAMOP-3.2.12.-12/1 i TAMOP-3.2.12.-12/1/KMR). Cilj je ove konstrukcije, nadovežući se na Znanost-Inovaciju-Rast u okviru Széchenyieva plana, da se putem razvijanja ljudskih resursa i osposobljavanja kulturnih ustanova za primjenjivanje novih metoda učenja djece i mladeži, te kao i grupa u nepovoljnom položaju, a rezultat širenje tih metoda učenja, povećanje broja usluga koje pomažu učenje tijekom cijeloga života, povećanje posjeta i učinkovitosti formalnog obrazovanja. Stručnjaci kulturnih ustanova koje ostvaruju pravo natjecanja mogu sudjelovati na stručnim usavršavanjima u okviru tečaja, akreditiranim od ministra kulture, na strukovnim usavršavanjima u obliku izvanškolskog sustava Državnog obrazovanja, na usavršavanjima koji daju izobrazbu koja se odnosi na područje kulture, odnosno koja se ostvaruju putem visokoškolske ustanove na području kulture.

Za natjecatelje regije srednje Mađarske na raspolaganju stoji okvirni iznos od 435.765.700 Ft, a za natjecatelje regija koje spadaju pod zacrtane ciljeve konvergencije 1.456.815.907 Ft.

Natječaji se mogu predati od 2. do 31. svibnja 2012. godine.

POTONJA – Već tradicionalni malonogometni turnir održat će se 5. svibnja u Potonji u organizaciji Seoske i Hrvatske samouprave, Zajednice podravskih Hrvata, Hrvatske samouprave Šomodske županije. Turniru će sudjelovati hrvatske momčadi iz cijele regije.

KALAČA – U suorganizaciji Hrvatske samouprave grada Kalače i Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije, 10. svibnja 2012. godine u 17 sati u predvorju tamošnjega Gradskog kazališta otvara se izložba pod naslovom «Četiri slikara naive iz Hrvatske». U okviru izložbe predstavljaju se Dragutin Kovačić, Stjepan Đukin, Martin Đukin i Vladimir Ivančan iz Općine Molve, jednog od središta hrvatskoga naivnog slikarstva u kome djeluje likovna udruga „Molvarski likovni krug“ s galerijom osnovanom 1994. godine. Izložbu će otvoriti Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, a otvorenje će uljepšati Ženski pjevački zbor «Ružice». Izložba se može posjetiti do 28. svibnja.

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici, služit će se 13. svibnja, s početkom u 17 sati. Služi je vlč. Arpad Horvat.

Škola je u proteklih šezdeset godina bila u nadležnosti Grada Pečuha, koji je bio dobar gazda, na čemu je u ime Hrvata u Mađarskoj gradonačelniku Zsoltu Pávi prilikom svečanosti potpisivanja ugovora o primopredaji posebice zahvalio predsjednik HDS-a Mišo Hepp. Jedna je to danas od rijetkih školskih ustanova u kojoj se iz godine u godinu povećava broj učenika, zahvaljujući i suvremenim školskim prostorima prilagođenim potrebama vremena. Školu pohađaju djeca iz Pečuha i iz šest mađarskih županija te iz susjednih zemalja.

Uredbom 153/2011. od 21. travnja 2011. Skupština grada Pečuha ovlastila je gradonačelnika da potakne pregovore s HDS-om o predaji prava uzdržavanja nad Hrvatskim vrtićem, osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom Miroslava Krleže. Po zakonu, na molbu državne samouprave (ovdje je to bilo suprotno, inicijativa je potekla od mjesne samouprave), mjesna samouprava dužna je predati na uzdržavanje narodnosnoj samoupravi školu i učenički dom koji obnašaju regijsku ili državnu ulogu i u čijem osnivačkom dokumentu stoji kako je zadatak ustanove narodnosni, a svi učenici sudjeluju u narodnosnom obrazovanju. Nakon toga skupštinskom odlukom Skupština HDS-a ovlastila je predsjednika Mišu Heppa da počne pregovore s gradom oko Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže. HDS je potom uputio zahtjev pečuškoj Gradskoj samoupravi uz potrebne dokumente koje zakon propisuje. U nadležnom ministarstvu dobivena je i dozvola: ako HDS preuzme održavanje ustanove, nadležni će ministar s HDS-om sklopiti ugovor o javnom obrazovanju. Rokovi su bili do 1. srpnja 2012.

Na sjednici Skupštine grada Pečuha 22. travnja 2012. godine jednoglasno je prihvaćen prijedlog i donesena odluka o predaji prava uzdržavanja nad spomenutom našom školom Hrvatskoj državnoj samoupravi te je ovlašten gradonačelnik da potpiše ugovor o tome. O prijedlogu su na sjednici 21. travnja raspravljali Odbor za obrazovanje i kulturu te Odbor za financije i gospodarstvo. Skupština grada

Pečuha odlučila je o predaji prava uzdržavanja s nadnevkom od 1. srpnja 2012. godine na neodređeno vrijeme. Potom je na HDS-ovoj skupštini 24. ožujka 2012. zastupnicima predložen nacrt ugovora o predaji prava uzdržavanja koji je grad Pečuh poslao HDS-u. Skupština HDS-a donijela je odluku i ovlastila predsjednika Mišu Heppa da potpiše ugovor o preuzimanju ustanove s Gradom Pečuhom, te ga ovlastila i glede započinjanja pregovora s nadležnim ministarstvom o financiranju do 100% s potvrđenim ugovorom. Istodobno ga je ovlastila da s Gradom Pečuhom započne voditi razgovore o predaji vlasništva nad nekretninama.

SVEČANOST POTPISIVANJA UGOVORA O PRIMOPREDAJI, 24. TRAVNJA

„Predajom ustanove u uzdržavanje HDS-a grad Pečuh udovoljava opravdanim potrebama hrvatske zajednice, ali istovremeno državnoj samoupravi predaje i odgovornost za daljnji uspješni rad“ – kazao je pečuški gradonačelnik Zsolt Páva izražavajući nadu kako će i u budućnosti ustanova bar jednako dobro djelovati kao i do sada.

Svečanost potpisivanja sporazuma vodio je Jozo Solga, voditelj Ureda HDS-a, posebno

pozdravljajući učenike, djelatnike, nazočne zastupnike HDS-a, voditelje ustanova HDS-a, predstavnike glasila, predstavnika ministarstva Javne uprave i pravosuđa Antala Paulika, te odgovornog za narodnosno školstvo u Ministarstvu nacionalnih resursa Istvána Kraszlána.

Zsolt Páva je istaknuo kako u Pečuhu hrvatska kultura ima stoljetne korijene. Prije nekoliko godina uspjeli smo putem europskih natječaja i s pomoću dviju vlada izgraditi moderno školsko zdanje. Današnji dan važan je za hrvatsku zajednicu. Želim u ime građana Pečuha nastavak uspješnog puta Hrvatskoj školi Miroslava Krleže i na ponos grada Pečuha.

Mišo Hepp, predsjednik Hrvatske državne samouprave, naglasio je kako je preuzimanje na uzdržavanje jedne ovakve ustanove radostan čin pun odgovornosti. Uzimamo u ruke jednu od najvećih hrvatskih ustanova glede budućnosti Hrvata u Mađarskoj. Hrvatska zajednica mnogo očekuje od ovoga čina, vjerujem kako ćemo uspješno obavljati nadolazeće zadaće i ostvarivati zacrtane ciljeve.

Za Hrvatski glasnik Hepp reče kako su zakonske odredbe nedorečene glede preuzimanja vlasništva nad nekretninama, treba ih razjasniti (Zakon o narodnoj imovini), procedura je u tijeku glede zakonskih izmjena kojima će biti omogućeno „preuzimanje“ nacionalne imovine i u ruke državnih narodnosnih samouprava. Ono što treba osnažiti, a za jačanje je kulturne autonomije Hrvata u Mađarskoj, jest jačanje hrvatskog duha u ustanovi. Pohvalio se i činjenicom kako je mađarska vlada na papiru još početkom godine izdvojila 40 milijuna forinti, svoj dio, za dovršenje projekta pečuške hrvatske škole, izgradnju sportskog dvorišta, te kako očekuju da će i hrvatska strana uskoro izvršiti svoj dio obveza. Kazao je kako po njegovim procjenama glavarine i državne obveze u potpunosti pokrivaju gospodarenje školom, te izgleda da neće biti većih teškoća, naglašujući kako treba težiti ekonomičnosti.

Branka Pavić-Blažetin
Foto: Ákos Kollár

Ulaganje u turizam – jedan od prioriteta u Mlinarcima

U teškim vremenima gospodarske krize još je veće dostignuće ako u nekom mjestancu poput Mlinaraca ostvaruju nova ulaganja. U tome hrvatskom naselju potkraj prošle godine u potpunosti su obnovljeni dječji vrtić, crkveno dvorište u središtu naselja, a uskoro se završava potpuna rekonstrukcija nekadašnjeg doma umirovljenika za Integrirani trg za usluge zajednice (IKSZT) te se izgrađuje Turistički informativni centar. Mjesna samouprava, na čelu sa Stjepanom Vukom, ima daljnjih planova, nastoji da se turistička ponuda u selu razvija i radi toga kandidirala se s više projekata na trećem pozivu IPA programa, kao glavni korisnik ili kao partner.

Načelnik
Stjepan Vuk

Naziv Mlinarci ili Mlinarce, kako izgovara mjesno stanovništvo, odaje nekadašnje obilježje mjesta. Nalazeći se tik do Mure, nekada je bilo poznato po svojim vodenicama na rijeci, odnosno po mlinarima koji su radili u njima. To ne mogu zaboraviti ni noviji naraštaji jer ih podsjećaju ime sela, a i načelniku Stjepanu Vuku već je dugogodišnji san da ponovno proradi vodena na Muri kod Mlinaraca, kakva je i nekada radila, kako bi poslužila i za turističke i gospodarske svrhe. Za ostvarenje tog projekta čeka se odgovarajuća prilika, rekao je načelnik, naime dio tog područja rijeke Mure pripada području Natura 2000, i to otežava postavljanje bilo kakvog objekta na rijeku bez obzira je li ono u skladu s ekologijom. Prema njegovim spoznajama priprema se zakon kojim bi se olakšala nabava raznih dozvola glede zaštite okoliša i ekologije, naime po sadašnjoj proceduri čeka se godinama. Naravno, ostvarenje mlina je pred očima i čim uvjeti budu povoljni, seosko će vodstvo pokušati to ostvariti, ali i do tada se planiraju ulaganja, koja će se uklopiti u razvoj turizma u selu, odnosno pružiti bolje uvjete za društveni život mjesta.

U razvoj turističke ponude uklapa se i izgradnja Turističkog informacijskog centra. Mjesto Mlinarci je član Malopodručnog udruženja «Murahid» koje se sa Savezom naselja pokraj Kerke uspješno natjecalo za jedan turistički projekt. U okviru toga Mlinarci su dobili 16,5 milijuna forinti od Regio-

nalnog razvojnog vijeća za izgradnju informacijskog središta odnosno izgradnju pokretnog pristaništa i skladišta za čamce.

– *Ovaj centar nam je bio važan zbog toga što u blizini Mure jedino naše mjesto ima izgrađenu infrastrukturu i asfaltiranu cestu sve do obale rijeke, a to je vrlo povoljno za pristanište na Muri. Nekada na tome mjestu radila je skela, možda će jednog dana i to proraditi, zna se da će i Hrvatska uskoro postati članica Europske Unije, pa se nadamo da će se i šengenska granica odmaknuti i neće biti više prepreke za prelazjenje. Inače u selu godišnje najmanje četiri puta stižu gosti koji plove Murom čamcima, kajacima, od Austrije sve do Barče pa više puta traže razne usluge u mjestu. Kako bi se lakše iskricali kod nas, bit će izgrađeno pokretno pristanište, te skladište za čamce, gdje će izletnici moći slobodno ostaviti svoje čamce. S informacijskim centrom želimo popraviti uvjete usluge za turiste, pa će Mlinarci biti privlačniji.* – kazao je prvi čovjek mjesta.

U centru će biti uređeni sanitarni čvorovi, gdje će se izletnici moći odmoriti, bit će uređena izložba o povijesti i materijalnoj kulturi sela, o Hrvatima toga kraja, odnosno bit će prikazana ekologija Mure i poplavnog područja, planira se i velik akvarij u kojem će se prikazati životinjski svijet te rijeke. Uz turističku ponudu veže se i Festival mazanice, koje se tradicionalno priređuje, i to većinom također iz sredstava natječaja. Samouprava u okviru Udruženja za ruralni razvoj Pomurja kandidirala se na trećem pozivu IPA programa iz kojih sredstava bi željela opet ostvariti Festival starih zanata i domaćih gastronomskih proizvoda. U suradnji s drugim naseljima planira se i organiziranje raftinga na Muri, nedavno je održan tečaj za vožnju čamca. Za izletnike bi se organizirali razni programi, prikazalo kako se nekoć lovilo na Muri ili prerađivala konoplja.

Druga veća investicija koja je pred završetkom jest obnova staračkog doma za Integrirani trg za usluge zajednice. Dobivena potpora preko operativnog programa Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja

iznosi umalo 40 milijuna forinti. U toj će zgradi dobiti urede civilne udruge, bit će uređena prostorija s informativnim parkom i internetom, seoska knjižnica, te će djelovati klub umirovljenika. U okviru projekta je i zapošljavanje dviju osoba s visokom spremom za vođenje Integriranog trga, koje će se pobrinuti za društveni život naselja, organizirati razne sadržaje za razne naraštaje sela, pratiti mogućnosti za natječaj, pisati ih i provoditi projekte. Zamisli u svezi s razvojem ima još. Samouprava zajedno s mjesnom Lovačkom udrugom Hunor 2000 predala je natječaj s hrvatskim partnerom iz Kotoribe za turistički projekt u kojem bi se obnovila nekadašnja zgrada ureda samouprave za lovačku kuću i za nuđenje smještaja za deset osoba. Kako je već navedeno, povremeno u mjesto dolaze ljubitelji vodenog turizma pa bi ondje mogli i prenoćiti i nastaviti svoju rutu. Također u okviru prekograničnog projekta predan je zajednički natječaj sa Sigetom, Svetom Marijom i Prelogom za razvijanje turističkog informacijskog središta. U sklopu projekta bi se razvijao turistički centar s tehničkom opremom i namještajem. Prema načelnikovu mišljenju, prekogranični projekti mnogo pridonose jačanju hrvatske samobitnosti i gajenju hrvatskoga jezika, a nada se da će ulaskom Hrvatske u Europsku Uniju prekogranične veze još više ojačati i otvoriti veće mogućnosti suradnje i na polju turizma i gospodarstva.

Beta

MOHAČ – U suorganizaciji tamošnje Gradske samouprave i Mohačke tamburaške škole, 15. travnja priređen je VI. koncert u spomen mlado preminulog, izvrsnog svirca Györgya Tiszaija, koji je umro prije nekoliko godina. Zajedničko prisjećanje uz tamburu i pjesmu održano je u Kinu „Kossuth“, a u programu su nastupili polaznici Mohačke tamburaške škole, Dječja plesna grupa Čitaonice mohačkih Šokaca, Orkestar „Poklade“, solistica Loreta Garami, Orkestar „Dunavkinje“, solistica Éva Menyhárt, Orkestar „Orašje“, Orkestar „Novitim“, gđa Bodolay, Orkestar „Šokadija“, solistica Erzsika Orsós, te József Versendi Kovács i njegov orkestar. Koncertu su nazočili brojni poštovatelji, prijatelji, znanci Györgya Tiszaija, i ljubitelji tamburaške glazbe. Ulaz je bio slobodan, a darovana sredstva namijenit će se podupiranju Tamburaške škole.

„Jeziki su vrata u svijet“

Na vagi hrvatsko znanje gradišćanskih školarov

Domaćica, ovoljetnoga regionalnoga jezičnoga naticanja gradišćanskih učenika, bila je Osnovna škola Gornjega Četara 17. aprila, utorak. S pjesmom, plesom i jačkama su pozdravljeni gosti iz Bizonje, Kemlje, Koljnofa i Petrovoga Sela. Nažalost, naticatelji jur već ljet nikako ne dospenu na ovo spravišće iz Hrvatskoga Židana, Kisega, Horpača, Unde, Plajgora, Prisike, Sambotela, a med razlogi moremo iskati skromno znanje hrvatskoga jezika tamošnjih školarov. Ovput već od trideset dice je u tri kategorija odgovaralo na pitanje žirija i stavilo na vage svoje znanje iz hrvatskoga jezika. U žiriju su sidili Zlatica Benčić, bivša savjetnica jezika u Gradišću ter akademik dr. Nikola Benčić iz Austrije.

Budući novinar, dobitnik 2. mjesta u 3. kategoriji Tamaš Tarloš iz Koljnofa

Ljeta dugo je jedna od najboljih naticateljic u hrvatskom jeziku Petroviščanka, Laura Papp

Karmela Pajrić iz Koljnofa je perfektno odgovorila na pitanje žirija, zato je i dospila na drugo mjesto u svojoj kategoriji

Sestre iz Narde, Dora i Petra Kolnohofer niz ljet su uspješne i jake naticateljice iz četarske škole

Šičanin Balint Pock pred žirijem: Zlaticom Benčić i dr. Nikolom Benčićem

Ovoljetni pobjednici od 1. do 3. mjesta na naticanju

Naticatelji su zašli u Gornji Četar, od Bizonje do Petrovoga Sela

Svi naticatelji imali su dvi zadaće. Po izvličenju tezi mogli su se pripraviti pismeno, a potom su morali o izabranoj slici slobodno govoriti i naravno odgovarati na pitanje žirija. Naticanje su začeli školarci 3. i 4. razreda, potom su išli u posebni razred pripadnici ostalih kategorijov, a naticanje se je i ovako dosta dugo duralo. Pri proglašenju rezultatov je Edita Horvat-Pauković rekla sljedeće: – Došli smo do najzanimljivije točke današnjega dana. Čestitam svim, bili ste jako dobri, zato ste svi i pobjednici današnjega dana, na kojega ste se trsili dobro i temeljito pripraviti. Nekate biti tužni, ako niste postignuli prvo, drugo ali treće mjesto, to ćete dojdjuće ljet,

Najbolji iz hrvatskoga jezika:

*Nardanka, Petra Kolnhofer i Petrovišćani,
Ana Zorica Timar, Laura Papp i
Marko Handler*

ako ovako šikano i dobro nastavite učenje hrvatskoga jezika. Predsjednik žirija dr. Nikola Benčić je naglasio da su jezici vrata u svijet i samo na daci stoji, koliko će sa svojom marljivošću i izdržljivošću u učnji hrvatskoga jezika uspjeti otpriti ta vrata. Polag toga je svakoga diozimatelja bistvao da se čim već pomina doma po hrvatski. Ovput je posebna nagrada podijeljena u 1. kategoriji (3. i 4. razred) Reki Gutez iz Bizonje. Simon Martinović iz petroviske Dvojezične škole ter Krištof Habetler, učenik mjesne četarske škole su skupa završili naticanje na trećem mjestu. Drugo mjesto je osvojila Karmela Pajrić iz koljnofske Dvojezične škole Mihovil Naković, a apsolutni pobjednik ove kategorije je postao Petrovišćan, Marko Handler. U drugoj kategoriji (5. i 6. razred) treće mjesto su skupa podilile Nardanka, Dora Kolnhofer iz četarske škole i Danijela Schläffer iz Petrovoga Sela. Na drugo mjesto je dospio Petrovišćan Luka Vujčić iz Petrovoga Sela, a najbolja je u ovoj kategoriji bila Petrovišćanka Ana Zorica Timar. Najteže djelo je imao žiri, kako smo to i čuli, pri trećoj kategoriji, kod školarov 7. i 8. razreda. Nagradu za treće mjesto je mogla odnesti domom učenica Dvojezične škole Bizonje, Flora Šmatović, na drugo mjesto je dospio Tamaš Tarloš iz Koljnofa. Najbolje učenice su bile u ovoj kategoriji, dugoljetne pobjednice Nardanka, Petra Kolnhofer iz četarske škole ter Laura Papp iz Petrovoga Sela. Naticanje su sponzorirali Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Pedagoški centar iz Sambotela, Izdavačka kuća Croatica i četarska školska zaklada. Najbolji hrvatski školari će se najti kljetu, kako i pelda kaže, u jezično najjačem južnogradišćanskom naselju, Petrovom Selu.

-Tiho-

Blic-intervju s predsjednikom žirija na četarskom naticanju

Dr. Nikola Benčić: „Ne bi smili dati dopustiti da se naša rič zbog toga zanemari, kad na mjesto naše riči dojde druga književna rič!”

Razgovarala: *Timea Horvat*

Danas su Benčićevi zapravo zavladaali u ocjenjivačkom sudu u Gornjem Četaru. Drugi put ste na ovakovom naticanju med Hrvatima u Ugarskoj. Prva Vam je prilika bila Nakovićevo naticanje u Koljnofu. Koje je vaše iskustvo, koji su novi dojmi u ulogi predsjednika žirija?

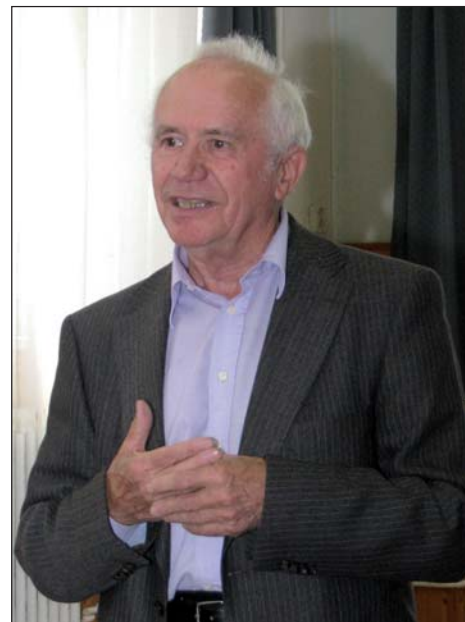
– Mislim da se jako dobro vidi u ki razred idu ta dica, ka grupa je ta, u kojoj školari zaistinu dobro vladaju jezikom. Ipak je velika razlika med školari 3. i 4. razreda, ali 7. i 8. razreda. To su već ozbiljni ljudi, skoro študenti. Moramo i razlikovati te grupe kade je živi jezik u familiji, i kade živi jezik samo u školi. I ova dica su jako marljiva, i to moramo reći, puno svega se nauču napamet, ali jako im fali ono što se govori u familiji. Jednostavno zato, jer to ne živi! Onda ne razumu točno, zapravo falu im riči iz našega seljačkoga žitka, iz našega svakidašnjega žitka.

Za vrime naticanja Vi ste skroz pisali u svoju bilježnicu, a često ste se i nasmijali. Zašto?

– Bilo bi potribno da se učiteljem jedanput veli da tribaju zastupati jednu liniju. Na Ugarskoj prilično dobro vladaju književnim jezikom i uču se književni jezik, ali ako kanu književni jezik navličići na gradišćanskohrvatski, onda je to po ki put smišno. Dvi riči bi ovde nek spomenuo: jedna je godina, a godina pri nas curi, a nigdar nije ljeto. Svaki veli toliko godina ima, što pri nas nikako ne stoji. A druga rič je, ta ni tako strašna, kada se veli raditi. Mi ne radimo, mi djelamo i rabotamo. Rabota je naša gradišćanskohrvatska rič, ali raditi, to je za nas tako daleko, kot recimo Gradišće i Srbija. Sigurno je osnovna rič rad, ali to mi ne poznamo.

Onda se slažete s manom u tom da kad čujemo izvornu našu rič iz Petrovoga Sela, Koljnofa, Narde, a moguće i iz Bizonje ter Kemlje da to je stoput lipše, nego kad dojdu dica tako da znanje s književnim jezikom prodire do nas?

– Ja mislim da bi ovde jako točno morali razlikovati pojedine stupnje. To jednostavno zato, jer od sebe je razumljivo, ako dojdu naša dica 3. i 4. razreda ako našu rič potribuju, to moramo na prvo mjesto staviti. A ono drugo kad počmu učiti, ne bi smili dati dopustiti da se naša rič zbog toga zanemari jer na mjesto naše riči dojde druga književna rič. To bi bilo jedno, a drugo da u školi bi morao zastupati normirani jezik, to bi značilo da bi u Bizonji isto tako morali podučavati u školi, kot i u Petrovom Selu. A tote je već problem.

Jednostavno zato jer su odstupanja prilično velika, ali normativni jezik bi morao biti svagdir isti.

Da li je tendencija isto tako i u Austriji, kao kod nas Ugarskoj da je južno Gradišće uvijek i svenek jače u jeziku od sridnjega i sjevernoga dijela Gradišća?

– Od sebe razumljivo. I južno Gradišće je jako gizdavo na to da su štokavci. Kad oni velu štokavci, to je morebit jedina skupna rič, davno to ne velu da su oni bliže književnomu jeziku jer isto tako u morfologiji, u bogatstvu riči, u svemu su puno bliži čakavskoj formi, nego književnoj formi. Književna forma je jako daleko od nji, a isto tako je i u Hrvatskoj. Oni koji su se naučili kajkavski ili čakavski na morju, oni su isto tako daleko od književnoga jezika, kako i naši Gradišćanski Hrvati, nek to će se pri nji redovito podučavati sistematski. A naša dica u školi se nauču jednostavno ugarski jezik, jer se sistematski to podučava.

Danas ste došli u susjedstvo rodnoga sela Narde, ravno iz Austrije, kakove se čuti boru u Vami?

– Uvijek mi je drago, recimo kad dojdem prik granice. Sad sam došao prik Čajte i Čembe, onda vidim Gaj, pak Kištelek. To su bila naša polja, tote smo kosili, djelali, ili Kiselicu, kade su naši želi. Onda sam ja kot 6-7-ljetni dičak nosio vodu tamo. Tote se je uvijek jako potilo, ali kad su jedanput ispili, onda su me opet poslali u Kiselicu po vodu, a Kiselica je ravno tote, kade je sada granični prelaz. To mi je jako drago, kad ovo morem viditi!

Krhotine kaosa

Poetski svijet Stjepana Blažetina stilski pripada postmodernističkim tendencijama, koje su prisutne u književnosti od sedamdesetih 20. stoljeća. Stjepan Blažetin je trenutačno (iako zakašnjeli) jedini hrvatski predstavnik tog stilskog usmjerenja u Mađarskoj. Pjesnik, esejist i prevoditelj Stjepan Blažetin predstavio se na književnom susretu 16. travanja o. g. u Gradskoj knjižnici u Zagrebu sa zbirkom pjesama *Porcija besmisla – zb(i)rka* u izdanju Hrvatskoga znanstvenoga zavoda iz Pečuha, izašla 2003. godine, što ga je organizirao Međunarodni klub prijateljstva.

Stjepana Blažetina, iako rijetko objavljuje pjesničke zbirke, stručna književnopolovijesna javnost smatra jedinstvenim pjesničkim glasom zamjetna traga u suvremenom pjesništvu Hrvata iz Mađarske, u čijim su pjesmama odrazi tranzicijskoga kaosa usred mrtvila tamošnjih manjinskih pjesničkih krugova. Pjesnik, esejist i prevoditelj Blažetin (49) predstavio se na književnom susretu 16. travanja o. g. u Gradskoj knjižnici u Zagrebu sa zbirkom pjesama *Porcija besmisla – zb(i)rka* u izdanju Hrvatskoga znanstvenoga zavoda iz Pečuha, izašla 2003. godine, što ga je organizirao Međunarodni klub prijateljstva.

Nevelika zbirka stilhova sastoji se od 44 kratke pjesme, raspoređene u osam tematskih cjelina duhovitih podnaslova: moji mjestopisi, kapi nas vežu, sub rosa, oproštaj, krhotine, krhotine besmisla, krhotine samoće i krhotine kože. Na gotovo stotinjak stranica zbirke vidljivo je kako autor Blažetin ne reciklira samo našu stvarnost nego ima i snažno stvaralačko uporište u jeziku. Pjesme su mu prožete jakom dihotomijom proživljavanja i čitanja, poput pjesme *U tvojim očima* u kojoj se osjeća ritam znamenitoga pjesnika Ivana Slamniga (... pod zidom, pod zidom, pod zidom) iz antologijske pjesme koja se smatra ishodištem hrvatske postmodernističke pjesničke prakse Ubili su ga ciglama.

Sam je Blažetin, na zagrebačkome predstavljačkome susretu svoje pjesničke knjige *Porcija besmisla*, koja je znakovito podnaslovljena *zb(i)rka*, rekao kako ga, zapravo, ne zanima koliko su njegove pjesme intimne, već da mu je bitnije koliko su univerzalne, govoreći pritom da je počeo objavljivati relativno kasno u studentskim danima, te da i danas rijetko piše pjesme.

Blažetin je istakao kako je prvo počeo prevoditi mađarske pjesnike kasnih osamdesetih na nagovor svoga zagrebačkog studentskog kolege, koji se u međuvremenu afirmirao u vodećega hrvatskoga stilističara književnosti s nizom pjesničkih i književno-teorijskih djela, prof. dr. sc. Krešimira Bagića, a koji je s osobitim zadovoljstvom sudjelovao u književnom susretu u pratnji svojih studenata. Bagić je danas šef Katedre za stilistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Uz

autora Stjepana Blažetina i ravnateljicu Knjižnice grada Zagreba profesoricu Ljiljanu Sabljak, o pjesničkom i književno-teorijskom opusu, s posebnim osvrtom na Blažetinovu zadnju zbirku, govorio je renomirani književnik i povjesničar Đuro Vidmarović iz Zagreba. Poetski svijet Stjepana Blažetina stvaran od devedesetih naovamo, prema Vidmaroviću, stilski pripada postmodernističkim tendencijama, koje počivaju na sinkretističkim jezičnim konstrukcijama, koje su prisutne u mađarskoj književnosti kao i matičnoj literaturi od sedamdesetih 20. stoljeća, i Blažetin je trenutačno jedini hrvatski predstavnik toga stilskog usmjerenja u Mađarskoj. Književni susret moderirala je Milka Knežević. Pjesme su,

uz hrvatski jezik, čitane i na mađarskom jeziku. U programu susreta sudjelovali su također i predsjednik Hrvatske državne samouprave iz Mađarske Mišo Hepp te predstavnici iz zagrebačkoga kulturnoga života Marjan Kombol, Loris Bučević Sanvinčenti i Ivana Sabljak. Među brojem publikom bila je velika grupa mađarskih studenata koji ove akademske godine studiraju na Sveučilištu u Zagrebu u sklopu međudržavnoga razmjenskoga programa.

Stjepan Blažetin rođen je 7. siječnja 1963. u Kaniži (Nagykanizsa). Osnovnu je školu završio u Serdahelu (Tótszerdahely), maturirao u Hrvatskosrpskoj gimnaziji u Budimpešti a kroatistiku završio na Filozofskom fakultetu u Zagrebu gdje je 1996. magistrirao. Radi na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu.

Objavio je knjigu pjesama *Generacijska antologija* (s Dragomirom Dujmovom), 1991;

književnopolovijesni pregled *Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas, 1998*; antologiju hrvatske poezije u Mađarskoj *Rasuto biserje, 2002*, te antologiju dječje poezije Hrvata iz Mađarske *Sjajna igra, 2010*. U toj antologiji iskusni sastavljač upućuje na stvaralaštvo autora i autorica koje smatra estetski relevantnim i izvan manjinskoga kruga. Stjepan Blažetin objavio je i niz prijevoda iz mađarske književnosti kao što su: Miklós Radnóti: *Neskladnom vremenu usprkos, 1997*; Tvrtko Vujić: *Paklene priče, 2001*. i Péter Esterházy: *Žena, 2003*. Za knjigu *Književnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. do danas*, dobitnik je Srebrne povelje Matice hrvatske.

Sin je hrvatskoga pjesnika i metodičara nastave

hrvatskoga jezika iz Mađarske Stjepana Blažetina (1941–2001), čije su Izabrane pjesme objavljene prošle godine u nakladi HKD iz slavonskih Rešetara i Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, zbirku je uredio Stjepan Blažetin. Urednik je niza izdanja; zbornika, književnopolovijesnih pregleda, zbirki pjesama...

Ističe se, uz predavačke vrline, sudjelovanjem u nizu znanstvenih i kulturnih aktivnosti na Odsjeku za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Jedan je od inicijatora Međunarodne kroatističke konferencije, koja se dvogodišnje održava na pečuškom sveučilištu u suorganizaciji sa Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj. Od 2011. godine ravnatelj je Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj.

Vesna Kukavica

Trenutak za pjesmu

Stjepan Blažetin

podne

sunce prži
u sredini
zaboden križ
bjelinom para
kamen
zrikavci pjevaju
tišinu titraju slike
nejasni natpisi
visoki čempresi
nebom lutaju
amen

Novi tamburaški sastav Gradišća: Dečki iz trih sel

Izniknula je još jedna generacija ka želji sprohadjati bogatu tradiciju tamburaške glazbe u Gradišću, a za pretkip moru imati brojne grupe od sjevera do juga, na peldu, bizonjske tamburaše, koljnofske Štrabance, umočke Kajkavce, Židanske bećare, Prisičke dičake, petroviske Koprive, undanske Vesele Gradišćance. Dičake iz trih sel smo lani mogli prvi put viditi na Undanskom folklornom festivalu, kade nisu samo muzički sprohadjali mjesne folklorase Veseli Gradišćanci, nego su i samostalno nastupali. U Gornjem Četaru prilikom jezičnoga naticanja svirali su i školskim tancošem kot i jačkarnomu zboru. Za predstavljanje ovoga novoga sastava smo prosili peljača, Nardanca, Arona Verhaša, ki je nedavno još četarsku školu pohadjao i niz ljet je bio i dobitnik jezičnih naticanj.

Dečki iz trih sel

Naš tamburaški bend svira cirka jedno ljeto. Zovemo se Dečki iz trih sel, a stručni peljač nam je Jandre Kovač iz Petrovoga Sela – je začeo prezentaciju mladi tamburaš ter nastavio: – Naši kotrigi su, kako to i u imenu nosimo, iz trih južnogradišćanskih sel. Svi smo sridnjoškolci, zvana jednoga člana ki još simo ide u četarsku školu, to je Milan Šaković iz Narde. Iz Petrovoga Sela s nami svira Tamaš Udvardi na braču, basprimu, iz Hrvatskih Šic Marton Schlawfer na basprimu ter braču, Milan i Mate Moricz na kontrabasu i bugariji i ja na prim-tamburi igram. Na naše pitanje, kako da nije skupadošla jedna cijela tamburaška grupa iz Narde, za ke znamo da ljeta dugo jur skupa vježbaju, Aron je odgovorio da nisu bili tolikimi iz njegovoga sela, ki bi bili tako ozbiljno mislili svirku, kako oni. Iako im je najteže probu skupadonesti i dogovoriti se za termin vježbe, zato se trudu tajedno jednoč se svakako najti u šičkom Kulturnom domu. – Mi kanimo s jedne strane sačuvati naše jačke i pomoć našim folklornim grupam ovde u okolici, a s druge strane svirati na naše zadovoljstvo, jer mi jako volimo i narodne i zabavne, moderne tamburaške pjesme. Kako nam je dalje poviđao nardanski svirač, rado su guslane, a i slušane pjesme od Slavonskih lolov i Zlatnih dukatov, ali ni gradišćanske jačke nisu za odhititi. Najnovija vist je da će Dečki vrijeda uz glazbu i jačiti. Trenutno se vježba jačenje u prvom i drugom glasu, što posebno zahtije-

va koncentraciju kotrigov, ali će probuvati svoju produkciju s tim poboljšati. Kako veliki bendi, naravno i najmladji sastav Gradišća sanja o cedejka, samostalni koncerti, ali kako smo doznali, jedni člani će ovo ljeto maturirati pak će sudbina odrediti, dokidob more skupaostati ova formacija. Pitanje, kako je primila njeva familija da su začeli guslati, Aron Verhaš u pratnji smiha je komentirao: – U našoj familiji nigdor nima veliki talenat za glazbu, tako im je morebit i nerazumljivo zašto se mi s ovim bavimo, ali kad nas čuju i vidu, svi se veselu! Tako smo i mi gledatelji, ki se ufamo da ćemo ov novi naraščaj čim češće i dulje viditi na naši pozornica.

-Tiho-

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Forum ravnatelja škola

(...)
Od pozvanih 30 škola odazvalo se samo 11. Došli su samo naši, ravnatelji Hrvati, odnosno neki njihovi zamjenici. O njima smo i do sada znali da savjesno izvršavaju svoju dužnost, vode brigu o nastavi hrvatskoga jezika i poznaju uredbe koje se odnose na manjinsko školstvo. Ne možemo reći da njihov susret nije bio koristan, ali bi taj razgovor bio mnogo sadržajni da su u njemu sudjelovali i ravnatelji Mađari koji su također odgovorni za nastavu hrvatskoga jezika. Bez njih se govorilo uglavnom o poznatim pitanjima, tijekom čega se ponovno potvrdilo da najviše problema ima upravo u onim školama gdje su ravnatelji Mađari. Naime, neki od njih su skloni krivo tumačiti zakone i uredbe koje se odnose na manjinsko školstvo, a ima i takvih koji prosto sabotiraju njihovu provedbu i nastoje onemogućiti rad naših prosvjetnih djelatnika. Takve pojave treba zaustaviti, što bi morala biti zadaća manjinskih samouprava. Njihovi članovi pak u mnogim slučajevima i ne znaju što su im kompetencije, a ima čak i takvih koji, otkako su ih mjesni žitelji izabrali, ni jedanput nisu bili u školi. Osim nekoliko iznimaka naše su samouprave politički slabe i ne žele se suočavati s mjesnim zastupničkim tijelima. To je jedan od osnovnih problema u sadašnjem rješavanju manjinskoga pitanja u nas Hrvata – naglašeno je na forumu ravnatelja škola. Uz to su neki još dodali i to da se među uzrocima nedostataka nalazi i slabost, pa i ravnodušnost naših prosvjetnih djelatnika. Oni bi svojim osobnim primjerom trebali utjecati na roditelje i učenike, morali bi biti prvi propagatori učenja i razvijanja materinskoga jezika. Međutim, danas je takvih sve manje i manje.

...

M. M.

(Hrvatski glasnik, 2000/38)

Bogatstvo...

Studenti zagrebačkog Sveučilišta, Hrvati iz Mađarske,
s pjesnikom Stjepanom Blažetinom

Predstavljena knjiga „Preživio sam Vukovar i Ovčaru” u Sumartonu

Poslijeratne traume Domovinskoga rata i nakon dva desetljeća nazočne su u Hrvatskoj, još uvijek se traga za nestalima, kao što traga za bratom i Vilim Karlović, autor knjige „Preživio sam Vukovar i Ovčaru”. V. Karlović preživio je najkrvaviju vukovarsku bitku, najteže trenutke strijeljanja na Ovčari, masakra u Veleprometu, iskusio najozloglašeniji logor ratnih zarobljenika u Srijemskoj Mitrovici i nakon dvadeset godina opisao svoj dramatični život u knjizi koju je 2011. g. objavio Večernji list. Knjiga u Mađarskoj prvi put je predstavljena u Sumartonu u organizaciji Društva Horvata kre Mure i Društva prijatelja vina.

PETROVO SELO – Hrvatska samouprava dotičnoga sela s predsjednicom Anicom Škrapić-Timar organizira dvodnevni izlet u Hrvatsku. Točno pedesetimi će se ganuti 12. majuša, u subotu u Zagreb, kade će im biti prva štacija Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskoga rata. Ravnatelj centra dr. Ante Nazor i prof. arhivist Ivan Radoš će dočekati goste iz Gradišća ter im najprlje pokazati Arhiv, u jednoj od najlipših zgradov u hrvatskoj metropoli, ter potom predstaviti Centar. Otpodne će mnogobrojna grupa Petrovišćanov pohoditi znamenitosti Zagreba (katedrala, Medvedgrad, Oltar domovine), a ostat će i slobodnoga vrimenta. Večera je osigurana u restoranu Katedrala, a uvečer će se pogledati u Kazališću Komedija mjuzikl na hrvatskom jeziku, pod naslovom Jalta, Jalta. Izletnici drugi dan putuju u Sisak, kade će od pola dvanaest diozimati u katedrali na svečanoj maši, potom slijedi obilazak Staroga grada i Muzeja, spomenika palih braniteljev u Domovinskom boju ter spomin-sobe. Za sisački program su nam ponudili pomoćnu ruku naši dugopoznati i velikodušni prijatelji Gradišća, novinar Željko Maljevac i umirovljeni pukovnik Hrvatske vojske, Ivica Pandža Orkan.

KOLJNOF – Kako nas je obavistila Agica Sarközi, ravnateljica Dvojezične škole Mihovil Naković u Koljnofu, od 4. majuša, petka imat će goste iz Buševca. Školari i pedagogi pod peljanjem ravnateljice Krešimira Matašina će najprlje posjetiti grad Šopron, u subotu putuju na izlet u Pannonhalmu, a odraščeni će se družiti pri vinokušanju u pivnici koljnofskog vinara Attila Pajrića. Gosti će 6. majuša, u nedilju otpodne zbogomdati tovarušem i gostodavateljem s tim da se u septembru znova najdu, onda jur u Hrvatskoj.

PETROVO SELO – Hrvatska samouprava poziva sve stanovnike naselja 11. majuša, u petak uvečer u mjesni Kulturni dom na dvojezičnu predstavu dice iz Eberave ter Dvojezične gimnazije iz Borte, iz Austrije. Kazališni kusić pod naslovom „Jó napot heisst Grüss Gott” je jedan skupni projekt koji će dvojezično i šalno predstaviti učenici dotičnih škol, predstavljajući s kakovimi poteškoćami se najdu u skupnoj ustanovi dica različite narodnosti. Predstava se začme u 19.30 uri.

KALAIČA – Drugim u nizu predavanjem „Naša narodnost u Mađarskoj”, u organizaciji Hrvatske samouprave grada Kalače, 24. svibnja 2012. godine, s početkom u 17 sati u Gradskoj i visokoškolskoj knjižnici „Pál Tomori” (Ulica Lajosa Kossutha br. 22) bit će predstavljena knjiga Dinka Šokčevića „Povijest Hrvatske od 7. stoljeća do naših dana”.

Zahvaljujući suradnji naselja Šenkovca i Sumartona, posredstvom Žarka Skoka stigla je knjiga Vilima Karlovića „Preživio sam Vukovar i Ovčaru” u naše Pomurje. Predsjednik Društva prijatelja vina Lajoš Vlašić zahvalio je gostima na pruženoj pomoći u organizaciji te naglasio kako je tema Karlovićeve knjige vrlo zanimljiva, naime Hrvati, a i Mađari u Mađarskoj mnogo su pomagali Hrvatskoj u ratu i zbrinjavali mnoštvo hrvatskih izbjeglica. Upravo zbog toga razgovaralo se i o tome da bi bilo vrijedno knjigu predstaviti i široj publici u Mađarskoj. Predstavljanje je vodio Žarko Skok, a uz autorovu priču tekst je čitao prijatelj Srećko, koji je također bio branitelj u Domovinskom ratu.

Knjiga **Preživio sam Vukovar i Ovčaru**, zapravo, je prisjećanje na Domovinski rat iz autorova gledišta, koji je proživio najmračnije događaje rata od Vukovara, preko Ovčare i Veleprometa do Srijemske Mitrovice. Čitatelj kroz djelo može pratiti zbivanja rata, vjeran opis stanja, okolnosti, konkretnosti, a jednako tako i prilike u kojima je sve nesigurno, u kojima se kadšto i ne zna tko je neprijatelj, čijim se riječima smije vjerovati, od koga se može očekivati zlo ili dobro. Vilim Karlović uza sva događanja iskreno govori o svojim osjećajima, strahu, borbi za životom, iskonskoj naravi čovjeka za življenjem, nedoumi-

cama, borbi između osjećaja i uma, vjeri koja mu je uvijek dala snagu i u bezizlaznim prilikama. Autobiografsko djelo kroza sva događanja naslućuje vjeru u čovjeka, bez obzira na njegovu nacionalnost, vjeru ili svjetonazor. O neprijateljima koji su postupali humano i pošteno u ratu, koji su mu pomogli da „spasi glavu” govori pozitivno, ne obazirući se na to da su bili njegovi protivnici. Knjiga je

podijeljena u četiri velika dijela. U prvome opisuje gubitak nade u život, a kojim počinje opisivanje ubojstva vjenčanog kuma i pritvorra, gdje razmišlja o bezizlaznosti u kojoj se našao, pa prelazi u opisivanje svoga životnog i ratnog puta u Vukovaru kada je mislio da neće preživjeti. Opisao je patnje i nevolje koje su proživjeli na Ovčari, kada je pobijeno 260 ljudi, i na Veleprometu. U drugom dijelu opisao je svoje spašavanje od novog masakra pošto je već izbjegao strijeljanje na Ovčari, i dolazak u logor u Srijemskoj Mitrovici. Treći je dio posvećen susretu dvojice svojih spasilaca neprijateljske vojske, a u četvrtom dijelu knjige pak opisuje suđenje i presudu po kojoj je nakon 14 mjeseci pušten iz pritvorra, ali i to kako je dobio priliku pomoći jednom od njegovih spasilaca. Autor u predgovoru obraća se čitateljima s ovim mislima:

„Znam da sam si u pokušaju da obradim tako bolnu i tešku temu kao što je Ovčara na

Foto: Tiho

leđa natovarilo teško breme, ali nekako sam smatrao da na to imam pravo. Sve ove godine slušao sam sve i svašta o toj temi, ali nikada onako kako je to ispravno i jedino moguće. Ovčara je hrvatska pasija i o njoj je moguće pisati jedino na takav način. Ovčara je i jedna velika nepravda prema žrtvama, jer se većina krivaca i krvnika i danas slobodno šeće. Ovčara je nepravda i prema nekim ljudima sa suprotne strane koji su osuđeni za nešto što nisu počinili, a posebno prema nekima koji su spašavali živote onima koje su krvnici odredili za smrt. Nadam se samo da mi ovo što ćete čitati neće stvoriti nove patnje i traume u životu, ali jedno je sigurno: nikada više neću izgubiti nadu.”

Ulomak iz knjige:

„To skidanje ima posebne razloge u mržnji koja vlada među ovim krvnicima i taj čovjek proživljava nešto što je van svake ljudske pameti i dostojanstva. Tjeraju ga golog na kišu u dvorište i baš su ispod našeg prozora, tako da čujemo sve. Počeli su svoj krvavi ritual jer čovjek vrišti od boli, a krikovi se udaljavaju od nas, prema ogradi i mjestu gdje je zaklan starac. Urlici nam paraju uši i ne pomaže nam ni to što držimo ruke na njima. Glasovi sada dopiru s istog mjesta, što je znak da su se zaustavili i da ga tu muče. Vrištanje ne prestaje pa se pitam što li mu to rade, kako ga muče, jer traje dugo, predugo. Zašto si uopće postavljam takvo pitanje kad znam da ga masakriraju, a jadan čovjek doziva Boga i zapomaže. Krikovi i urlici se nakon nekog vremena pretvaraju u jaukanje i dozivanje majke, a ubrzo nakon toga začujemo dva kratka rafala iz „škorpiona”. Utihnulo je urlikanje i zapomaganje, nema ni glasa od našeg mučenika, a ja zahvaljujem Bogu što je njegova muka gotova. Glasovi četnika približavaju se prozoru, prolaze pokraj njega i ulaze u zgradu kod svog saveznika, vodnika Makedonca. Svi su dobro raspoloženi i smiju se, a Dule govori:

– Daj bre da nazdravimo! Još jedna ustaška pička manje!”

O piscu:

Vilim Karlović rodio se u Zagrebu 27. listopada 1970. godine, gdje je završio osnovnu i srednju prometnu školu. Dvije godine mlađi brat Antonijo, koji je također sudjelovao u Domovinskom ratu, 21. rujna 1991. godine teško je ranjen u obrani Petrinje i zarobljen u povlačenju, nakon čega mu se gubi svaki trag. Vilim je bio vrhunski športšaš, seniorski prvak bivše države u „full contactu”. U braku je sa suprugom Vlatkom od 1990. godine, imaju šest sinova. Vojnička karijera započela mu je 10. kolovoza 1991. kada dragovoljno pristupa u 1. brigadu za obranu neovisnosti Republike Hrvatske. Poslije kraće obuke Karlović se sa suborcima iz postrojbe uključuje u borbe na Banijskom bojištu. Potkraj rujna 1991. godine

s dijelom postrojbe upućen je na istočnoslavonsko bojište, u obranu Vukovara. U borbama ostaje do posljednjeg dana, to jest do konačnog pada Vukovara. Nakon pada Vukovara, zarobljavanja pa preživljavanja strijeljanja na Ovčari i masakra na Veleprometu odveden je u zatvor u Srijemskoj Mitrovici. Na slobodu je pušten nakon šest mjeseci, razmjennom ratnih zarobljenika. O događajima na Ovčari i u Vukovaru nekoliko puta je svjedočio. U listopadu 1992. godine vraća se u postrojbu i priključuje borbama na Južnom bojištu. U travnju 1995. uspješno završava školovanje na Hrvatskome vojnom učilištu „Petar Zrinski” u Zagrebu, a već u svibnju sudjeluje u vojno-redarstvenoj operaciji „Bljesak 95”. Tijekom kolovoza iste godine aktivno sudjeluje u operaciji „Oluja 95” na Banovini, Kordunu, Lici i Pounju. Za aktivno sudjelovanje te doprinos u obrani suverenosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata te za rad u mirodopskim uvjetima satnik Karlović u više je navrata odlikovan najvišim državnim odlikovanjima i nagradama.

Nakon vojne karijere nastavlja s poduzetništvom u maloj građevinskoj tvrtki koja se bavila i trgovanjem nekretninama. Ulaskom u recesiju i krizu 2008. godine počinju financijski problemi i za Karlovića i njegovu tvrtku. U pokušaju da spasi poslovanje zadužuje se i posuđuje novac kod vjenčanog kuma koji se bavio „kamatarenjem”. Premda je posuđeni novac vratio, kum ga nastavlja ucjenjivati i potraživati iznose koje on više nije mogao plaćati te prijeti ubojstvom njega, supruge i djece ako mu ne isplati iznos koji želi. Pod pritiskom višemjesečnih prijetnji i ucjena 30. listopada 2008. godine, za vrijeme jedne prepirke, ispalio je nekoliko hitaca u kuma i oduzeo mu život. Četrnaest mjeseci od pritvaranja nepravomoćno je osuđen na zatvorsku kaznu od četiri i pol godine i pušten na slobodu do presude Vrhovnog suda, odnosno do pravomoćnosti presude.

Beta

SANTOVO – Prva pričest hrvatske crkvene zajednice u Santovu priređuje se 20. svibnja u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Na nedjeljnoj misi na hrvatskom jeziku, koju služi santovački župnik vlč. Imre Polyák, sakrament prve pričesti primit će sedmero djece, polaznika hrvatskoga vjeronauka kod vjeroučitelja Katalin Tomašev.

SANTOVO – Kako je već običaj, u svibnju počinju pobožnosti Fatimske Gospe u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici, koje se priređuju do listopada svakog 13. dana u mjesecu. Održavanje pobožnosti Fatimske Gospe počelo je 13. listopada 2008. godine posvećenjem velebnoga Gospina kipa. Prva ovogodišnja pobožnost bit će 13. svibnja, a počinje klanjanjem Presvetom Oltarskom Sakramentu, koje od 14.00 do 15.40 vodi velečasni Zsolt Retkes iz Baje. U 16 sati počinje misno slavlje u čast Fatimske Gospe, ujedno i krizmanje, koje predvodi dr. Balázs Bábel, nadbiskup kalačko-kečkemetski i metropolit. Sakrament potvrde primit će dvadesetak mladih koji će tako potvrditi svoju vjeru i pripadnost Crkvi. Naime sakrament potvrde s krštenjem i euharistijom čini cjelinu sakramenata kršćanske inicijacije.

PEČUH, JUD – Pečuška biskupija poziva vjernike na pješačko (može i biciklom) hodočašće Judskoj Gospi koje će se organizirati 12. svibnja ove godine. Četvrtu godinu zaredom poziva stare i mlade, roditelje i djecu, samce i obitelji, sve zajednice i župe. Pod motom „Hodočašće Gospi Nade”, hodočašće se priređuje u okviru pripreme, budući da je pečuški biskup György Udvardi 25. ožujka otvorio godinu pripreme, tijekom cijele godine molitvom i hodočašćem pripravlja se za proslavu 300. obljetnice kipa Judske Gospe. Polazak hodočasnika iz Pečuha iz Tescoova parkirališta pokraj ceste Blaženog Ivana Pavla II. u 7.45, a nakon pješačenja dugog 22–25 kilometara u 15 sati služi se misno slavlje.

OSIJEK – Od 14. travnja do 6. svibnja u osječkoj Galeriji Kazamat (Jagićeva 2), u organizaciji osječkoga Hrvatskog društva likovnih umjetnika, javnosti je dostupna izložba „Osijek ↔ Pečuh”. Izložba je to radova profesora Umjetničke akademije iz Pečuha. Organizirana je u Pečuhu u lipnju 2011. g., a rezultat je suradnje između pečuške Galerije Nador i HDLU-a Osijek, poradi obnavljanja i uspostavljanja veza suvremene likovne scene između Pečuha i Osijeka. Izložba se okreće pečuškoj novoj likovnoj sceni u kojoj prevladava čitav niz umjetnika mlađeg i srednjeg naraštaja sa zavidnim međunarodnim karijerama.

Poslije uspješne Književne večeri Tina Ujevića i Bunjevačko-šokačke književne večeri, na književnoj sceni budimpeštanskog HOŠIG-a 17. travnja u predvorju škole priređena je „Dalmatinska večer“. Raspletena ribarska mreža s plodovima mora visjela je iznad pozornice, s lijeve strane stol s ručnim radovima Daniela Hermanna, šarene ribice, školjke, kopija od gipsa crkve Sv. Donata u Zadru i bitve, predmeti koje često skupljamo ili kupujemo kako bismo u njih skrili uspomene s putovanja po Jadranu.

Na pozornici stolovi sa šarenim suncobra-nima, a iza pozornice po plavoj draperiji ribice i fotografije otoka te gradova. Šum mora i zvono katedrale Sv. Dujma u Splitu dozivaju nas na predstavu... Krilima vjetera plovili smo obalom Dalmacije „s cvijećem i kamenjem u skutu“. Za čas smo se zatekli u konobi gdje su nas dočekali dalmatinske pjesme školskoga zbora i melodije školskog sastava, odnosno na rivi dalmatinskih gradova gdje su nas mamili

Dalmacija s cvijećem i s kamenjem u skutu...

Dalmatinska večer u budimpeštanskoj Hrvatskoj školi

Dubrovnika zajednički smo listali s Tomislavom Sekerešom, Fružinom Füzesi, Nerinom Petrevski i Esterom Meršić. Kitili smo se s riječima, poezijom hrvatskih književnika u interpretaciji Šare Novak (Josip Pupačić: „More“), Renate Velin (Ante Starčević: „Hrvatska domovina“, Dubravko Horvatić: Hrvatine stoljećima), Ilderine Kovačević (Gustav Krklec: Val), Žolta Karlovića (Rikard Katalinić Jeretov: Hrvatski mornar), Stipana Đurića (Josip Osti: Knjigu u mojoj ruci lista Maestral), Laure Tišlerić (Nataša Plastić: Dragom Dubrovniku gradu) i Inez Kvarda (Tin Kolumbić: Dubrovnik).

Večer smo popratili i slikama, po bijelome platanu nizali su se dalmatin-

ski spomenici, književnici i „pravi mornar“, poznata figura crtanih filmova Popaj. Kruna večeri i ovoga puta bili su uglazbljeni stihovi Tina Ujevića naslova „Odlazak“, koje su s Markom Šteinerom zapjevali svi sudionici večeri. I jedna obostrana uzvišena gesta ljubavi i poštovanja, poziv Hrvatske škole i odaziv bivših učenika te profesora Rajmunda Filipovića, profesora glazbenog odgoja, Marka Pavlekovića, Marka Šteinera, Fani Sárközi i Stipana Đurića.

kafići i suncobrani nam veselo mahali, a na splitskom peristilu pljeskali smo glumcima Tomislavu Sekerešu, Marku Pavlekoviću i Renati Velin nakon predstave „Muž moje žene“ Mire Gavrana ili se divili Splitskim plesovima, kod Orlandova stupa Lindu, i plesu sa svilenim šalom u izvedbi Hrvatskoga plesnog ansambla „Luč“, te Knjigu povijesti Dalmacije, Zadra, Šibenika, Splita, Trogira i

Dalmatinska je večer priređena u čast senandrijskih Dalmatina, uza sudjelovanje polaznika Hrvatske škole, profesorice tjelesnog odgoja Biserke Brindze, profesorice hrvatskoga jezika i književnosti Mirjane Karagić, profesora glazbenog odgoja Stjepana Dombajja, profesorice plesa Marije Silčanov Kričković, odgajateljice Ágnes Nagy, profesora likovnog odgoja Zoltána Csomósa i ne u posljednjem redu redateljice Anice Mandić. Velika i iskrene čestitke za još jednu nezaboravnu večer u budimpeštanskom HOŠIG-u!

Na krilima stihova Monike Ptičar

Svakoj narodnoj zajednici velika je radost ako u svojim redovima pronalazi nadarene mlade ljude. Za njezinu budućnost vrlo je važno da ih u njihovim prvim pokušajima prati i pomaže i ukoliko može pruža im mogućnost za ostvarenje samoga sebe. Ovaj put naš tjednik pomaže jednoj budućoj pjesnikinji da podijeli s čitateljstvom svoje pokušaje u stvaranju umjetnosti riječi. Monika Ptičar, studentica arheologije na Sveučilištu u Pečuhu, ponovno se latila pisanja pjesama i odlučila to podijeliti i s ljubiteljima poezije preko naših novina.

Monika Ptičar rođena je u Kaniži, svoje djetinjstvo provela u Sumartonu i u Vrankovcu u Krapinsko-zagorskoj županiji u Hrvatskoj. Osnovnu je školu pohađala u Svetom Križu Začretju, u budimpeštanskom HOŠIG-u, a od drugog polugodišta sedmog razreda u Osnovnoj školi Katarine Zrinski u Serdahelu. Srednjoškolske je godine provela u Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krležu u Pečuhu, gdje je i maturirala 2011. godine. Sada studira smjer arheologije na pečuškome Filozofskom fakultetu. U serdahelskoj osnovnoj školi, na nagovor nastavnica hrvatskoga jezika, poslala je nekoliko puta svoje sastavke i pjesme za Hrvatski glasnik, i sada nam se opet javila sa svojim zrelijim razmišljanjima o ljubavi, svojim uspomena i sreći. Osim arheologije, ubuduće bi se željela ozbiljnije baviti i pisanjem, što joj je zasada samo osobni užitak. (Beta)

Monika Ptičar

MALA
STRANICA

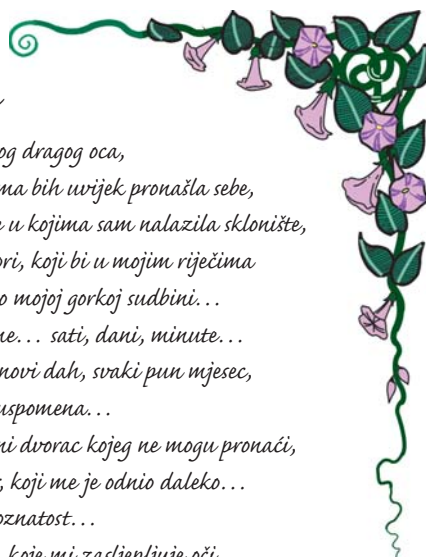
Izradila: Dijana Kovači
iz Ficehaza

Vrijeme

Kažu, vrijeme liječi sve rane...
Vrijeme... sati, dani, minute...
Svaki novi dah,
Svaki pun mjesec,
Nova uspomena:
Na livadu davno izgublenu,
Na barokni dvorac, tamo,
na onom cvjetnom brdu
okruženom jablanima.
Na tavan,
Koji još i danas čuva
sve moje tajne.
Vjetar, koji bi me uvijek tješio,
Sušio mi tople, gorke suze.
Sunce, koje bi mi ogrijalo
zaleđeno srce.
Kiša koja bi saprala
moju bol, moje patnje.
Oblaci koji bi sakrili
sve moje osjećaje.
Ljudi, čiji bih osmijeh
čuvao duboko u srcu.
Jezik, koji bi mi milovao dušu.

Oči mog dragog oca,
u kojima bih uvijek pronašla sebe,
Knjige u kojima sam nalazila sklonište,
Profesori, koji bi u mojim riječima
čitali o mojoj gorkoj sudbini...
Vrijeme... sati, dani, minute...
Svaki novi dah, svaki pun mjesec,
Nova uspomena...
Barokni dvorac kojeg ne mogu pronaći,
Vjetar, koji me je odnio daleko...
u nepoznatost...
Sunce, koje mi zasjajepuluje oči,
Kiša, koja mi hladi oslabljene odove,
Oblaci, uvijek sivi i beskrajni...
Jezik, koji mi razdire dušu...
Oči mog dragog oca, na staroj,
davno zaboravljenoj slici...
Knjige, u kojima čitam samoću...
Izgubljenost, nepromjenjiva beskrajnost,
Naizgled zapečaćena sudbina,
Gubitak nade, tako teško zadobivene...
Vrijeme... predaja... uzaludnost... KRAJ.

Ljubav

Dolazi u nenadanim trenucima...
Pojavlja se na različitim mjestima...
Zauzima svakojake oblike...
Može biti poput naglog vjetra,
Koji odnosi sve sa sobom.
Može biti kao ljetni pljusak,
neočekivan i kratkotrajan...

Njezin je početak ujedno i kraj.
Ne mari za tuđe misli,
nade i očekivanja.
Ona znade koliko dugo
tvoja sreća traje.
Umiljata je, vedra i topla,
zla, oštra i ubitačna.

Uz tebe je u trenutku
kada izlazi sunce i kada
se ugase svjetla.
Njezin kraj ostavlja gorčinu,
misli crnije od same noći...
Osjećaji postaju krhotine stakla,
ostaje samo praznina, samoća...

I okus njene izdaje.

Samostalna večer KUD-a Ladislava Matuška

Dana 13. travnja u prepunoj dvorani kukinjskog doma kulture KUD Ladislava Matuška sa sjedištem u Kukinju imao je samostalnu večer. Ponovno se održala već tradicionalna godišnja samostalna večer KUD-a kao poklon Kukinjčanima, neka znaju i vide što se to radi svake srijede u njihovu domu kulture i zašto je KUD tako rado pozivan na mnoge priredbe hrvatskoga folkloru i u Mađarskoj tako i Hrvatskoj. KUD Ladislava Matuška broji 32 člana u zboru, orkestru i s plesačima zajedno. Te su večeri pjevali i plesali baranjske pjesme i plesove, i dosada naučene koreografije: Al je fino to baranjsko vino, Bošnjački plesovi, Bečarac, Baranjski plesovi. Koreografije je sastavio András Mészáros, izuzev Baranjskih plesova, što je koreografija Antuna Vidakovića. Bošnjački su plesovi najnovija koreografija. Na početku koreografije su pjesme: Zelen ora', debel lad, Nije šala varati bečara, Ej, sinoć mi je dolazio dika i Okretanje.

Nazočne je uime KUD-a pozdravila Mira Grišnik, i poželjela svima užitak u plesu i pjesmi, u izvedbi članova KUD-a plesača, pjevača i svirača. Naime u sklopu KUD-a dje-

dali mu ime kantora i učitelja, zborovođe, preminulog Ladislava Matuška koji je u svome dugogodišnjem pedagoškom i inom radu pridonio očuvanju pjesme i nošnje, narodnoga blaga u prvom redu bošnjačkih Hrvata s kojima je dugi niz godina živio u Ati, a potom i u Pečuhu. Društvo sudjeluje u svim hrvatskim događanjima u selu, štoviše ono je jezgra oko koje svoj rad usredotočuje i Hrvatska samouprava sela, na čelu s Ivom Grišnikom koji je i

luje pjevački zbor, orkestar i plesna skupina. KUD je i trostruki dobitnik „izvršne“ kvalifikacije Saveza mađarskih zborova, orkestara i kulturnih udruga (KOTA), 1990, 2010. i 2011. godine.

KUD Ladislava Matuška nadaleko je poznat, ne samo u Baranjskoj županiji nego i šire, diljem Mađarske gdje žive Hrvati, pa i u matičnoj domovini Hrvatskoj. On ima sjedište i potporu sela i tamošnje Hrvatske samouprave, sela koje se ponosi i nagradom Hrvatske matice iseljenika „Najselo“ koju su dobili 2006. godine. Narečeni KUD kukinjski Hrvati utemeljili su prije dvanaest godina i

predsjednik Društva i voditelj njegova orkestra. Neumorni Ivo sve konce drži u svojim rukama, osoba koja povezuje i drži na okupu, organizira probe... Kada je prije dvanaestak godina Ivo Grišnik okupio nekoliko pjevača i pjevačica te svirača, zacijelo nije niti slutio kako će za desetak godina red onih koji žele s njima plesati, pjevati i svirati biti podugačak. Danas ono broji četrdesetak članova, pjevača, plesača i svirača, koji nisu samo Kukinjčani, dapače sve ih je manje iz samoga Kukinje, nego Hrvati i iz Pečuha, Udvara, Mišljena, Semelja... Velik ih je broj upravo iz Semelja čija Hrvatska samouprava, na čelu s Mišom Šarošcem, također pomaže rad Društva.

Samostalna je večer i ove godine priređena u organizaciji Hrvatske samouprave. Okupili su se prijatelji i obitelji članova Društva, te vjerni Hrvati iz sela kako bi uživali u plesu i pjesmi. U jednosatnom programu Društvo je pokazalo postignuća svog rada tijekom proteklog razdoblja i izvelo splet tradicionalnih hrvatskih pjesama i plesova.

Branka Pavić-Blažetin

Dani grada Dombovara s prijateljima iz Hrvatske

Dombovarska Hrvatska samouprava od svog utemeljenja uzorno surađuje s Gradskom samoupravom, suorganizator je raznih gradskih manifestacija, te potpomaže održavanje veza s prijateljskim gradovima iz Hrvatske, Ogulinom i Virom. Povodom 42. obljetnice proglašenja Dombovara gradom, tamošnja Hrvatska samouprava, na čelu s Gaborom Štadler-Vargom održano je niz programa s hrvatskim sadržajima, od predavanja, mise na hrvatskom jeziku, primanja hrvatskih izaslanstava do bogatih kulturnim programa.

Vilmos Patay, parlamentarni zastupnik, pozdravlja okupljene kod spomen ploče Franji Vlašiću

Hrvatski programi održani prigodom Dana grada Dombovara započeli su 29. ožujka predavanjem povjesničara Đure Frankovića o hrvatskom banu Franji Vlašiću, rođenom 1766. g. u Dombovaru. Na poticaj Hrvatske samouprave, lani je postavljena spomen-ploča u čast hrvatskom banu na zid Doma narodnosti u gradu. Hrvatski se ban zalagao za prava Hrvata kod Bečkoga dvora, podnio je molbu caru Ferdinandu da se ne donese zaključak o uvođenju mađarskoga jezika u javni život Hrvatske. U nastavku, 30. travnja u kervaroškoj crkvi u za hrvatske vjernike održana je hrvatska misa, koju je predvodio svećenik Ladislav Bačmai. Nakon hrvatskog bogoslužja članovi hrvatske zajednice te Hrvatskoga kluba sudjelovali su na prijateljskoj večeri ribljih specijaliteta u Društvenome domu Sv. Emerika.

Za trajanja proslave 31. ožujka Hrvatska je samouprava bila vrlo djelatna uz ostale narodnosne samouprave toga grada. Na središnju svečanost stigla su i izaslanstva prijateljskih gradova Ogulina i Vira. Dombovar je povelju o prijateljstvu i suradnji s Ogulinom potpisao još 2000. g., radi promicanja veza na kulturnom, športskom, socijalnom i gospodarskom polju te razvijanja uzajamnog upoznavanja i razumijevanja. Otada predstavnici gradova međusobno sudjeluju na raznim programima gradova, te se svake godine provede razmjena đaka odgojno-obrazovnih ustanova. Ovaj put ogulinsko izaslanstvo predvodio je dogradonačelnik Vladimir Kudela.

S Vira je stiglo izaslanstvo od šezdesetak osoba, na čelu s gradonačelnikom Kristijanom Kapovićem. Službeni sporazum o suradnji i uspostavljanju prijateljskih odnosa između Dombovara i Općine Vir potpisan je prije godinu dana, no prijateljski odnosi između gradova na športskom i kulturnom polju su već stariji.

Službeni program Dana grada Dombovara započeo je polaganjem vijenaca kod spomen-ploče bana Franja Vlašića, gdje je nakon intonacije mađarske i hrvatske himne Gabor Štadler-Varga, predsjednik dombovarske Hrvatske samouprave, pozdravio okupljene, posebice hrvatska izaslanstva. Predsjednik je naglasio kako zajedničke povijesne niti gradova ne mogu se pokidati, a u budućnosti promiču suradnju.

Na svečanosti je nazočila i

Ispred spomen-ploče hrvatskom banu Franji Vlašiću

nosnim samoupravama na sudjelovanju u programima grada, a posebno je zahvalio Gaboru Štadler-Vargi na pomoći koju je pružala

Hrvatska samouprava u organizaciji programa, odnosno u gajenju prijateljskih veza s hrvatskim gradovima.

Vladimir Kudela, istaknuo je 20-godišnju suradnju gradova te dodao da je uvjeren u daljnje dobre prijateljske i sadržajne odnose. Kristijan Kapović također je pozdravio petogodišnju dobru suradnju gradova, koja je lani i službeno potpisana.

KUD iz grada Vira

Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, koja je u svome svečanom govoru istakla značenje prošlogodišnjeg postavljanja spomen-ploče koja je prekretnica u životu Hrvata u Mađarskoj, u zajedničkoj povijesti dviju država, a takva su događanja dobra prilika i za druženje žitelja zbratimljenih gradova. Zsolt Kerényi, dombovarski dogradonačelnik, i Vilmos Patay, parlamentarni zastupnik, izrazili su zadovoljstvo glede dobre suradnje gradova, odnosno dviju država, u kojoj će ubuduće nove mogućnosti pružati učlanjenje Hrvatske u Europsku Uniju. Polaganje vijenaca je popratilo program Klape Vir. Svečanom dodjelom nagrada i priznanja te gala programom nastavljalo se obilježavanje Dana grada Dombovara u svečanoj dvorani Srednje škole Apáczai Csere János. Svečanost je otvorio dogradonačelnik Zsolt Kerényi, koji je zahvalio svim narod-

Klapa Vir iz grada Vira

Ukratko je govorio o razvoju otoka i grada Vira, o budućim ulaganjima, odnosno naglasio da računa na pomoć Dombovara glede iskustava europskih projekata. Na gala programu su nastupale kulturne skupine njemačke i armenske narodnosti, Klapa Vir, Kulturno umjetničko društvo grada Vira i Plesni ansambl Kapoš. Osim navedenih programa, organiziran je i nogometni turnir za momčadi veterana Mornara i veterana NK Dombovara.

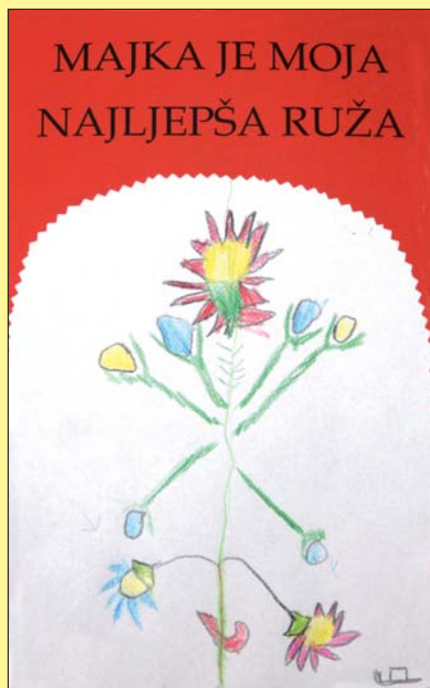
Majka i sunce

Kad majka hoda,
sunce blista
u svakoj njenoj kretnji.

Ne znam da li je
majka ili sunce
u šetnji.

I majka i sunce
griju svijet.
Zagrljeni oni su cvijet.

Tin Kolumbić

Ovakvo su djeca pečuškoga Hrvatskog vrtića čestitala mamama Majčin dan (F: Á. Kollár)

NAGYATÁD – Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Lajoš Dekić, u tom se gradu 12. svibnja priređuje Hrvatski dan. Namjera je organizatora okupiti Hrvate cijele regije, iz brojnih podravskih naselja u kojima djeluju hrvatske samouprave i civilna društva, na jednodnevno neobvezatno druženje, obilježeno, športom, kulturnim programom i gastronomijom.

LUKOVIŠĆE – Kako za Hrvatski glasnik kaže predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Ruža Bunjevac, Lukovišćani se spremaju na jednodnevni izlet u Sloveniju. Bit će to 12. svibnja, a namjeravaju posjetiti dva slovenska grada, Maribor i Ptuj.

Škola hrvatskoga jezika u Hrvatskoj

Koljnofski 4. razred tajedan dan u Buševcu

Kako smo već prlje najavili od početka januara su dvi učiteljice iz Osnovne škole Vukovina i Područne škole Buševac boravile u našoj ustanovi da potpomažu podučavanje. Učiteljice Dunja Katulić i Branka Hemen su djelale iz udžbenikov, ke one same hasnuju u Hrvatskoj. Učeniki 3. i 4. razreda su na javnom satu predstavili svoje znanje i marljivo su suradjivali. Onda se je već znalo, da ćedu učeniki 4. razreda, uz pomoć mjesne Hrvatske samouprave jedan tajedan boraviti u Buševcu i prisustvovati na nastavi.

Naši učeniki su nestrpljivo čekali ov put. Po nekoliko kapljic oprošćajnih suz su krenuli na put 19. marcijuša, u pondiljak. Kako su dobri domaćini naši Buševćani znamo već od 1977. ljeta kada su prvi put primili Koljnofce u svojem selu na Turopolju. Od tada su u prijateljstvu, ponekad u slabljem ili u čvršćem kontaktu. Naše ustanove su sada već sedamnaest ljet u kontaktu, zahvaljujući i tadašnjem školskomu direktoru u Koljnofu, Franji Pajriću. Nakon ugodne vožnje smo došli u Buševac kade su nas čekali već domaćini i učiteljji. Po ukusnom objedu je već prvi dan počeo ozbiljan rad. Naši učeniki su bili kod učitelja Milana Bruića u razredu i hvala Bogu povećali su broj razreda, kad su kod njih skoro svi bili betežni.

Naši su se čvrsto držali u djelu, igri i sto-percentno dali sebe. Nismo bile razočarane ni mi učiteljice ni drugi dan ujutro, kada smo vidili smih naših učenikov. Ni bilo niti noćne službe niti plaća, a to nam je znaćilo veliko olakšanje. Utorak su već imali malo teži dan kad su dopodne bili na nastavi u Buševcu, a otpodne u Vukovini kod učiteljice Branke Hemen. Predstavite si da morate pismeno dvoznamenkasto diljenje broja kod table

predstaviti! Naša dica su i to znala! To svidoču i rići učenikov iz Vukovine: „Ovi Mađari bolje znaju matematiku, nego mi!”

Skupno druženje na plesaćkoj probi navečer je još diblje povezalo naše učenike s domaćini. Srijedu otpodne smo bili u Zagrebu, kade nam je profesor Vlado Matun pokazao znamenitosti glavnoga grada Hrvatske, a interesatno je bilo ćuti da neka naša dica su sve zapamtala zadnji put o Katedrali i o Krvavom mostu. Ćetvrtak, po nastavi smo išli u Veliku Goricu, kade su nas srdaćno primili u Gradskoj knjićnici, priredili nam jedan igrokaz, recitirala su domaća dica, a na kraju su još mogli naši učeniki farbat i pisanice za Vazam.

Kako svemu, tako i našem boravku je došao friško kraj. Petak dopodne su još na javnoj uri pred velikom publikom pokazali svoje znanje a moramo iskreno priznati da su svi bili zadovoljni, a mi, njeve učiteljice, jako gizardave. Zahvaljujem Buševćanom za gostoprimitstvo, Hrvatskoj samoupravi za financijsku podršku, a najveć hvala pripada roditeljem ki su sigurno teškim srcem pustili svoju dicu u Hrvatsku!

Ingrid Klemenšić

Naša dica su djelala kod učitelja Milana Bruića